

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

Vegyésszmérnöki és Biomérnöki Kar Oláh György Doktori Iskola

Minőségbiztosítási terv

A doktori képzés és fokozatszerzés minőségbiztosításának elveit és módszereit elsősorban a BME Doktori és Habilitációs Szabályzat (BME DHSZ), a BME doktori képzésben résztvevők Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (BME Doktori TVSZ), valamint a Doktori Iskola Működési Szabályzata rögzíti. Az alábbiakban részben ezekkel átfedő, részben ezeken túlmutató követelményeket ismertetünk, nem kitérve viszont a kapcsolódó jogszabályokban (elsősorban a felsőoktatásról szóló többször módosított 2011. évi CCIV. törvényben, a doktori iskolákról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 2012 évi Korm. Rendeletben, valamint a BME Doktori Szabályzatában (BME DHSZ 2013 június 24), megjelenő minőségbiztosítási elemekre.

A BME Vegyésszmérnöki és Biomérnöki Kar Oláh György Doktori Iskola (továbbiakban: Doktori Iskola) jelen minőségbiztosítási szabályzata a doktori képzés és a fokozatszerzés hat kiemelt fázisának szabályozásán keresztül kívánja elérni, hogy a Doktori Iskola egészének minősége stabil és magas szintű legyen. E kiemelt fázisok: doktori témák meghirdetése, felvétel a doktori képzésre, doktori képzés tantárgyai, hallgatói előrehaladás ellenőrzése és figyelemmel kísérése, PhD fokozatszerzés követelményei és a PhD fokozatszerzési eljárás. Minden egyes kiemelt fázisban jelentős tartalmi szerepe van a témavezetőnek, aki a munkahelyi vezetőjével egyeztetett módon, a doktoránssal napi kapcsolatban lévén közvetlenül és hatékonyan tudja irányítani az előrehaladását.

Doktori témák meghirdetése

A doktori iskola évente kétszer (jellemzően októberben, illetve márciusban) PhD *témajavaslatokat* kér be a képzésben részt vevő szervezeti egységektől, valamint az együttműködő intézményektől.

Doktori téma vezetője az lehet akinek személyét és javasolt kutatási témáját a Doktori Iskola Tanácsa (DIT) jóváhagyja. A témavezetés kritériumait egyebekben a DHSZ 10. § (3) – (10) pontjai szabályozzák. Külső témavezető esetén a téma meghirdetéséhez tanszéki konzulens kijelölése is szükséges a DHSZ 10. § (4) szerint. A témavezetőkkel szemben elvárás az aktív kutatói tevékenység: a téma meghirdetését megelőző 5 év tudományos közleményeinek mutatói önmagukban jelentősen haladják meg a fokozatszerzéshez a Doktori Iskola által előírt publikációs követelményeket, doktori fokozatuk megszerzésétől számított legalább 2 évi szakmai gyakorlattal kell rendelkezniük. Egy témavezető egyidejűleg legfeljebb 3 doktorandusz munkáját irányíthatja. E feltételek alól a DIT csak az Egyetemi Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács (EHBDT) hozzájárulásával adhat felmentést.

A DIT által jóváhagyott, meghirdetésre kerülő doktori témákról és témavezetőkről, valamint a felvételi követelményekről és a Doktori Iskolába felvettek névsoráról rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található a Doktori Iskola honlapján.

Felvétel az iskolába

A doktori iskola évente kétszer a DIT által meghatározott időben (általában március és október) kibocsátja a felvételi *pályázati felhívást*, amely tartalmazza a témakiírásokat, valamint a doktori képzésbe történő felvétel formai és tartalmi követelményeit. A felvételi meghallgatás (általában június és december) célja a megfelelő felkészültség ellenőrzése és rangsorolt felvételi javaslat tétele. A felvételi vizsgán való részvétel feltétele a fogadókészség írásban történő biztosítása (jelentkezési lap) a témavezető, valamint a fogadó egység részéről

(tanszék, avagy külső intézmény). A felvételi eljárást a BME DHSZ 13. § és a BME Vegyészmérnöki és Biomérnöki Kar Oláh György Doktori Iskola Működési Szabályzata (SZMSZ) szabályozza.

A felvételi folyamat a Doktori Iskola és a Kar számos személye és testülete által kontrollált: A Felvételi Bizottság jelentése alapján a DIT javaslatot tesz a Kar Dékánjának a felvételre, valamint az állami ösztöndíjak odaítélésére. A felvételi döntéseket a Kar Dékánja hozza meg.

Doktori képzés tantárgyai

A tárgyak képzésbe történő elfogadásáról, illetve a kínálat felújításáról a DIT dönt. A tematika legalább háromévenként felülvizsgálandó. A képzést a BME Vegyészmérnöki és Biomérnöki Kar Oláh György Doktori Iskola képzési terve szabályozza.

A Doktori Iskola oktatói alkalmasságát a DIT folyamatosan kontrollálja: A Doktori Iskola oktatói csak azok a tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók lehetnek, akiket – a Doktori Iskola vezetőjének javaslatára – a DIT adott időszakra alkalmasnak tart a Doktori Iskola keretében oktatási, kutatási és témavezetői feladatok ellátására.

A Doktori Iskola aktuális képzési tervéről, illetve tantárgyaitól és oktatóiról rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található a Doktori Iskola honlapján.

Hallgatói előrehaladás figyelemmel kísérése és ellenőrzése

A hallgatók tanulmányi teljesítményét és előrehaladását a témavezetők és a munkahelyi vezetők folyamatosan és tartamilag figyelemmel kísérik. Mindezen túl tanévenként a DIT értékeli a doktorandusz munkáját azok beszámolóí alapján. A szemeszterenként benyújtandó munkabeszámoló a Doktori Iskola honlapjáról letölthető nyomtatvány szerint tartalmazza a tanulmányi és kutatási eredmények összesített mutatóit (beleértve a PhD témakörében készült publikációkat, konferencia és szemináriumi előadásokat).

A DIT külön is figyelemmel kíséri a hallgatók tudományos teljesítményeinek azon elemeit, amelyek majd a fokozatszerzési eljárás megindításához lesznek szükségesek.

A DIT értékelése alapján a Vegyészmérnöki és Biomérnöki Kar dékánja a tanulmányaikban vagy kutatómunkájukban nem megfelelően haladó államilag támogatott hallgatókat átsorolhatja a költségtérítéssel képzésbe.

A PhD fokozat követelményei

A doktori fokozat általános követelményeit a BME DHSZ 15. § szabályozza. Az ezeken túlmutató elvárásokat a Kémiai, Vegyész- Bio és Környezetmérnöki Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács (HBDT) által elfogadott, a Doktori Iskola honlapján nyilvánosságra hozott követelményrendszer tartalmazza.

A szigorlati tárgyakat az HBDT folyamatosan felülvizsgálja, és tagjainak, a szigorlatokon való részvételével felügyeli a szigorlatok színvonalát. A Szigorlati Bizottságok kijelölését a HBDT felügyeli.

Fokozatszerzési eljárás

A fokozatszerzési eljárás szabályait részletesen ismerteti a BME DHSZ 16. § - 24. §.

A doktori értekezést benyújtás előtt munkahelyi vitára kell bocsátani. A vitában a dolgozatot két, legalább doktori fokozattal rendelkező opponens értékeli. A vita lefolyását és különösen az értekezés módosításával kapcsolatos véleményeket, megállapításokat jegyzőkönyvben kell rögzíteni. A jegyzőkönyv melléklete a két opponensi vélemény. A munkahelyi vita résztvevői többségi szavazással minősítik és jegyzőkönyvben rögzítik, hogy a dolgozat (esetleg kisebb, a vitában elhangzott változtatással) beadható. Az értekezés jelentős átdolgozása esetén a

munkahelyi vitát ismét le kell folytatni. A jelöltnek csatolnia kell a módosított értekezéshez az elvégzett változtatások listáját, illetve a változtatási javaslatok elutasításáról indoklással nyilatkoznia kell.

Az értekezés benyújtása után a HBDT által kijelölt Bíráló Bizottság tagjai megkapják a teljes eljárási anyagot. Az opponensek személye a bírálatok elkészültéig nem nyilvános. A Bíráló Bizottság tagjai az opponensi véleményeket, azok beérkezése után a lehető legrövidebb idő alatt, a jelölt ezekre adott válaszait pedig legkésőbb a védés előtt egy héttel megkapják. A nyilvános vita meghirdetésekor az értekezés és a téziszfüzetek nyilvánossá válnak a Doktori Iskola honlapján.

Záró megjegyzések

A Doktori Iskola minőségbiztosítási szabályzatának egyes pontjaival az alábbi minőségbiztosítási elvek kiemelt érvényesülését kívánja elérni:

(1) A szakmai kontroll elve. A doktori képzés és fokozatszerzés teljes folyamatán keresztül érvényesíteni kell a nemzetközi és hazai szakmai–tudományos közvélemény kontrollját.

(2) A tudományetikai követelmények figyelembevételének elve. A minőségirányítási rendszer kialakítása és működtetése során érvényesíteni kell a Magyar Tudományos Akadémia Tudományetikai Bizottságának állásfoglalásait.

(4) A nyilvánosság elve. A minőségbiztosítási rendszer főbb fázisai a szakmai és tudományos közvélemény számára széles körűen nyilvánosak legyenek.

(5) A visszacsatolás elve. A doktori képzésben részt vevő oktatók, témavezetők és a doktori iskola különböző tanácsainak tagjai folyamatos visszajelzést kapjanak tevékenységük színvonaláról, és legyen lehetőségük a tapasztalataik visszacsatolására.

(6) A minőség központúság elve. A minőségirányítási rendszer kialakításával és működtetésével el kívánjuk érni, hogy mind hallgatóink, mind oktatóink igény szintje folyamatosan növekedjék önmagukkal és környezetükkel szemben, ugyanakkor váljon értékrendjük integráns részévé a tudománnyal szembeni alázat, gondolkodásuk egyik alappilléreivé a kezdeményezőkézség és a kreativitás.

(7) A szellemi tulajdon védelmének elve. A minőségirányítási rendszer fejlesztésének is hozzá kell járulnia ahhoz, hogy az egyetemi doktori képzés a jövőben is álljon teljes összhangban az Európai Uniónak és a Magyar Köztársaságnak a szellemi tulajdon védelmére irányuló törekvéseivel.

(8) Az egyéni felelősség érvényesítésének elve. Egy tudományos iskola kialakítása és működtetése csapatmunka, de ez csak akkor lehet sikeres, ha egyértelműen tisztázott, kinek mi a feladata és felelősségi köre a képzés és kutatás folyamatában.

(9) A folyamatok dokumentálásának elve. A doktori képzéssel kapcsolatos valamennyi döntési pontról készüljön dokumentáció. A dokumentáció ellenőrzése a minőségirányítási rendszer alapvető feladata. A doktori képzés egészén belül fontos célkitűzés, hogy a képzésben érintett oktatók adminisztratív terhelése ne növekedjék a minőségirányítási rendszer kialakítása és működtetése folyamán.

Budapest, 2013. szeptember

Nyulászi László
A BME Vegyészmérnöki és Biomérnöki Kar
Oláh György Doktori Iskola vezetője